

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

گزارش پژوهشی؛

بررسی دخالت غرب در انتخابات بلاروس

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فرشته مقدم

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۲	.....*	مقدمه
۲	.....*	الکساندر لوکاشنکو
۳	.....*	سوتلانا تیخانوفسکایا
۳	.....*	انقلاب فمینیستی!
۴	.....*	بازیکران و صحنه گردانان
۵	.....*	رنگی از جنس طرفداری
۵	.....*	آینده نگری
۵	.....*	جمع بندی

اعتراضات گسترده در بلاروس که از ۹ اوت شروع شده بود، در روز یکشنبه ۲۳ اوت (۲ شهریور) به اوج خود رسید. تظاهرکنندگان که گفته می‌شود بیش از ۲۰ هزار نفر بودند، پس از تجمع در میدان مینسک، به طرف کاخ آزادی اقامتگاه لوکاشنکو به راه افتادند. در ابتدا هر چند این اعتراضات بعد از اعلام پیروزی لوکاشینکو رقم خورد، لیکن قبل از آن نیز زمزمه‌هایی از نارضایتی و احتمال تقلب شنیده می‌شد. سوتلانا تیخانوفسکایا نامزد اپوزیسیون بلاروس که نتایج انتخابات را به چالش کشیده است قبل از آن گفته بود که "انتظار رقابتی سالم را ندارد". در عین حال لوکاشنکو نیز وی را "دست‌نشانده قدرت‌های خارجی" توصیف کرده است.^۱

ششمین انتخابات ریاست جمهوری بلاروس در ۹ اوت (۱۹ مرداد)، برگزار شد و الکساندر لوکاشنکو با فاصله زیاد نسبت به دیگر رقبای برای ششمین بار پیروز انتخابات شد. در واقع "نحوه برگزاری انتخابات"، "ادعای وقوع تخلفات" و "تقلب‌های گسترده در این انتخابات" و به تبع آن "انتخاب مجدد لوکاشنکو" از علل اصلی اعتراضات در این کشور اروپای شرقی^۲ محسوب می‌شود. اعتراضاتی که بیش از مسائل داخلی و ملی، رنگ و بوی غربی به خود گرفته است.

الکساندر لوکاشنکو

معاونت سیاسی خبری

لوکاشنکو ۶۵ ساله در سال ۱۹۹۴ به ریاست جمهوری بلاروس انتخاب شد. بر اساس قانون اساسی بلاروس، رئیس‌جمهور می‌توانست تنها برای دو دوره پنج‌ساله، قدرت را به دست بگیرد؛ اما وی چند ماه پس از رسیدن به قدرت، با برگزاری یک همه‌پرسی در اکتبر ۱۹۹۴، انتخابات بعدی ریاست جمهوری را از ۱۹۹۹ به ۲۰۰۱ به تعویق انداخت و پس از پیروزی در آن انتخابات، همه‌پرسی دیگری در سال ۲۰۰۴ برگزار کرد که در آن، محدودیت دو دوره برداشته شد. از آن پس بلاروس در هر پنج سال یک انتخابات ریاست جمهوری برگزار کرد که در همه آنها، الکساندر لوکاشنکو برنده اعلام شده است؛ انتخاباتی که به باور منتقدان، نه آزاد و نه منصفانه است.^۳

۱- شفقنا (پایگاه بین‌المللی همکاری‌های خبری شیعه)، ۱۳۹۹/۵/۱۹

۲- بلاروس سرزمینی دور از دریا در اروپای شرقی است، که با کشورهای روسیه، اوکراین، لهستان، لیتوانی، و لتونی هم‌مرز است. پایتخت آن شهر مینسک است، و شهرهای مهم دیگر آن برست، برست، گروندو، گومل، موگلیف و ویتبسک هستند. این کشور هنوز هم متحمل آثار انفجار هسته‌ای در حادثه چرنوبیل در سال ۱۹۸۶ است، که در همسایگی جمهوری سوسیالیست شوروی اوکراین قرار داشت.

۳- برخی به لوکاشنکو که ۲۶ سال است در روسیه سفید در قدرت است را "آخرین دیکتاتور" اروپا لقب داده‌اند.

طبق اعلام کمیته مرکزی انتخابات بلاروس، لوکا شنکو در انتخابات ۹ اوت توانست با کسب ۸۰,۲۳ درصد آرا پیروز شود و سهم خانم تیخانوفسکایا ۹,۹ درصد آرا بوده است. لیکن وی در این رقابت انتخاباتی پرمناقشه، با نتایج چالش برانگیزتری روبرو شد. تا جایی که سوتلانا تیخانوفسکایا رقیب وی داعیه تقلب در انتخابات سرداد. وی نه تنها معترضان به نتایج انتخابات را به خیابانها کشاند، بلکه نماینده وی، ماریا کولسنیکووا^۱، از لوکاشنکو خواست تا از مقام خود استعفا دهد^۲. اما لوکاشنکو تأکید کرد « من حاضرم قدرت را تقسیم کنم اما نه تحت فشار تظاهرات؛ من حاضرم قانون اساسی را نیز تغییر دهم اما تسلیم فشار تظاهرکنندگان نخواهم شد.»^۳

سوتلانا تیخانوفسکایا

سوتلانا تیخانوفسکایا همسر سرگئی تیخانوفسکی و بلاگ‌نویس، منتقد لوکاشنکو است که می‌خواست نامزد انتخابات شود، اما به دلیل شرکت در یک گردهم‌آیی غیرمجاز اوایل سال جاری میلادی بازداشت شد و نتوانست برای شرکت در انتخابات ثبت نام کند. تیخانوفسکایا که ۳۷ ساله بوده و مادر دو فرزند و معلم سابقی است که هم اکنون خانه دار می‌باشد، موفق شد ۱۰۰ هزار امضاء برای نامزدی در انتخابات جمع کند که پیش‌شرط ثبت نام در انتخابات ریاست جمهوری بلاروس است.^۴

وی پس از آنکه نتایج انتخابات را به چالش کشید، از آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان خواست تا برای برگزاری انتخاباتی عادلانه در کشور به لوکاشنکو فشار وارد کند. تیخانوفسکایا، نامزد جناح اپوزیسیون از رهبران اتحادیه اروپا خواست تا آنچه او "نتایج آلوده به تقلب انتخابات" در کشورش خواند، به رسمیت نشناسند و گفت که الکساندر لوکاشنکو "مشروعیت" خود را از دست داده است.^۵ گفته می‌شود از میان سه خانم رقیب الکساندر لوکاشنکو، تنها «ماریا کولسنیکووا» در مینسک حضور دارد. چرا که «ورونیکا تسپکالو» نیز مانند «سوتلانا تیخانوفسکایا»، بلاروس را ترک کرده است.^۶

*** استفاده از نمادهای رنگی و کلید زدن انقلاب فمینیستی!**

پس از انتخابات ریاست جمهوری در بلاروس، میدان استقلال شهر مینسک، پایتخت بلاروس شاهد تجمع اعتراضی بویژه با حضور پررنگ زنان بود. در این گردهم‌آیی‌ها معترضین پرچم‌های قرمز و سفید را در دست گرفته، آواز جمعی خوانده و شعار "زنده باد بلاروس" را سر دادند.

^۱ - ماریا کولسنیکووا نماینده سوتلانا تیخانوفسکا نامزد شکست خورده انتخابات ریاست جمهوری بلاروس در جمع معترضان در مینسک گفت که لوکاشنکو

نه فقط تهدید برای مردم بلاروس است بلکه برای استقلال کشور نیز تهدید محسوب می‌شود.

^۲ - پارس تودی، ۱۳۹۹/۵/۲۷

^۳ - خبرآلین، ۱۳۹۹/۵/۲۱

^۴ - دویچه وله فارسی، ۲۰۲۰/۸/۸

^۵ - ایسنا، ۱۳۹۹/۵/۲۹

^۶ - برنا، ۱۳۹۹/۵/۲۱

زنان در مینسک زنجیره انسانی به طول یک کیلومتر تشکیل دادند که آن را "زنجیره همبستگی" نام نهادند. آنان در سنین مختلف با گل‌های سفید و قرمز در دست، یک زنجیر انسانی در حمایت از خواسته‌های مخالفان ایجاد کردند. گفته می‌شود آنها با بوق و روشن کردن چراغ‌ها توسط اتومبیل‌های در حال تردد، مورد حمایت قرار گرفتند.^۱

حضور زنان در تظاهرات بلاروس با لباس‌های سفید بلند که گل‌های سفید در آغوش گرفته‌اند، به شدت مورد علاقه رسانه‌های غربی است که از آن به عنوان "انقلاب فمینیستی" یاد می‌کنند.^۲ گفته می‌شود با گسترش اعتراض‌ها، کارگران برخی از کارخانه‌های بلاروس نیز دست به اعتصاب زدند.^۳ کارشناسان کانون اصلی تظاهرات را در بین کارکنان کارخانه ام تی زد، ارزیابی می‌کنند.

*بازیگران و صحنه گردانان غربی

همزمان با تشدید فشارهای غرب بویژه آمریکا و فرانسه به دولت بلاروس برای گفت‌وگو با مخالفان و معترضان به نتیجه انتخابات ریاست جمهوری، الکساندر لوکاشنکو رئیس‌جمهور این کشور به مواضع مداخله‌جویانه آمریکا و فرانسه در قبال بلاروس تاخت. وی طی سخنانی در جمع مردم شهر «مینسک»، در مورد ناآرامی‌ها و اعتراضات اخیر کشور گفت: «آمریکا کل این وضعیت را برنامه‌ریزی و هدایت می‌کند و اروپایی‌ها هم در آن شریک هستند... می‌بینید وقتی که ناآرامی در جای نزدیکی وجود داشته باشد و تحرک‌تانک‌ها و پرواز هواپیماها شروع شود، این تصادفی نیست.» او همچنین گفت، «آمریکا باید اول مشکلات خودش را برطرف کند».

لوکاشنکو همچنین با اشاره به جنبش اعتراضی جلیقه زردهای فرانسه، گفت: «امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهوری فرانسه، می‌خواهد میانجی‌گر مذاکرات در بلاروس باشد. اول بگذارید من به فرانسه بیایم و میان ماکرون و جلیقه زردها، میانجی‌گری کنم!» به گفته تحلیلگران، بلاروس تبدیل به زمین بازی سیاسی قدرت‌های خارجی شده است. هرچند مردم این کشور به شرایط موجود معترض‌اند، اما حامیان غربی این اعتراضات، هیچ الفتافی به مشکلات مردم ندارند، بلکه در پی گسترش نفوذ خود در بلاروس هستند.^۴

در خارج بیش از همه اتحادیه اروپا و آمریکا نقش آفرینی کرده‌اند. هر دو لوکاشنکو را به نقض دموکراسی و حقوق بشر متهم کرده‌اند. اروپایی‌ها در حال تدوین بسته تحریمی جدید علیه بلاروس هستند^۵ و از معترضان جهت برکناری لوکاشنکو و تغییر نخبگان سیاسی حمایت می‌کنند.

^۱- خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۹/۶/۲

^۲- دوچه وله فارسی، ۲۰۲۰/۸/۲۲

^۳- همان

^۴- کیهان، کد خبر: ۱۹۶۵۹۱، ۱۳۹۹/۶/۱

^۵- ناگفته نماند که سوتلانا تیخانوسکایا، نامزد جناح اپوزیسیون در مصاحبه با نشریه آلمانی "ولت آم زونتگ" تصریح کرد: «تحریم‌های اقتصادی در هر حال به شهروندان عادی در بلاروس ضربه خواهد زد، ما در گذشته هم شاهد چنین چیزی بودیم».

گفته می شد که «استفان بیگون» معاون وزارت خارجه آمریکا قرار است روز دوشنبه ۲۴ اگوست (۳ شهریور)، در سفر به لیتوانی، با «سوتلانا تسیخانوسکایا» رهبر اپوزیسیون بلاروس که در این کشور مستقر است، دیدار داشته باشد.^۱ این اقدام بیگون حاکی از آن است که آمریکا خواهان نقشی "مداخله جویانه تر" در تحولات بلاروس است. در همین رابطه سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه با اشاره به مداخله جویی غرب و آمریکا، تاکید کرد که؛ «هیچ نسخه ای نباید بر بلاروس تحمیل شود.» مقامات روسیه بر این باورند که، اعتراضات خیابانی بلاروس امری داخلی است که اگر قرار است موضوعی بین المللی تلقی شود، باید در شورای امنیت هم جایی برای رسیدگی به خشونت پلیس در بعضی کشورهای غربی (به طور ویژه آمریکا)، باز کرد.^۲

* رنگی از جنس طرفداری

احزاب و گروه های مخالف که در ابتدا خواستار بازشماری آراء در صندوق های حوزه های رای گیری و سپس خواهان مذاکره با مقام های دولت در باره چگونگی انتقال مسالمت آمیز قدرت بودند، مورد حمایت غربی ها هستند. این معترضین با در دست داشتن نمادهای سفید رنگ یا دادن دسته گل به سربازان، انقلابهای رنگین در منطقه را تداعی می کنند.^۳ از این رو کارشناسان بر این باورند که امکان وقوع چنین انقلابی تا حد زیادی به سازماندهی پیشینی نیروهای مخالف در داخل، میزان مداخله گری فعال بازیگران غربی، شیوه عملکرد روسیه و البته سطح و میزان سرکوب دولتی بستگی دارد.^۴

* آینده نگری

همانطور که قبل از انتخابات هم پیش بینی بینی می شد، رئیس جمهور فعلی بلاروس الکساندر لوکاشنکو با رقیب نسبتاً قدرتمندی که نماینده اتحاد اپوزیسیون، یعنی خانم سوتلانا تیخانوفسکایا روبرو است که به طور فعال از سوی مردم حمایت می شود، حمایتی که در میتینگهای چند هزار نفری تجلی یافته است.^۵ این در حالی است که تیخانوفسکایا از سوی غرب نیز شدیداً حمایت شده و مستعد پرچمداری انقلاب رنگین دیگری در منطقه است. بی شک این مسائل به همراه ۲۶ سال زمامداری لوکاشنکو، ناآرامی ها و اعتراضاتی را رقم خواهد زد که چه بسا آتش زیر خاکستر باشد.

* جمع بندی

اقدامات و مواضع قدرتهای غربی بویژه اتحادیه اروپا و آمریکا در بلاروس حکایت از نوع جدیدی از انقلاب های رنگی در منطقه دارد و به نظر می رسد که غرب همچنان در صدد "توسعه نفوذ" خود در منطقه اوراسیا است. لیکن با توجه به روابط روسیه و بلاروس، مسلماً مسکو در تلاش است که اوکراین دیگری در منطقه رقم نخورد. به هر تقدیر به نظر می رسد در صورت عدم مدیریت بحران در سطح ملی و فراملی، روسیه وارد رقابت سیاسی با غرب شود تا بلاروس در نهایت براحتهی وارد حوزه غرب نگردد و چون اوکراین، تیغی در گلوئی غرب باشد. چرا که خروج بلاروس از مدار روسیه در بازیگری منطقه ای و بین المللی فوق العاده مهم است. با این حال باید منتظر ماند و دید که زورآزمایی غرب و شرق به کجا می انجامد و آیا لوکاشنکو عقب نشینی می کند یا مسر است که بر مسند قدرت بماند؟

^۱ - این در حالی است که «رویتزر» روز گذشته، در خبری اختصاصی، از برنامه سفر بیگون به روسیه و لیتوانی با هدف صحبت در باب تحولات بلاروس خبر داده بود.

^۲ - پایگاه اینترنتی جامعه خبری تحلیلی الف، ۱۳۹۹/۶/۲

^۳ - گفتنی است تیترا ایندیندنت در تاریخ شنبه برابر با ۲۲ اوت ۲۰۲۰ (۱ شهریور ۱۳۹۹) از تیترا "بلاروس در آستانه تغییراتی عظیم" بود.

^۴ - تقریباً یک هفته قبل از انتخابات ریاست جمهوری در بلاروس، مقامات امنیتی این کشور ۳۳ تبعه روسیه را به اتهام تلاش برای بی ثبات کردن اوضاع این کشور در مینسک بازداشت کردند تا روابط دو کشور پر تنش تر از هر زمانی شود، ضمن اینکه از ابتدای سال ۲۰۲۰ تاکنون بلاروس هیچ نفتی از روسیه خریداری نکرده است.

^۵ - موسسه مطالعات ایران و اوراسیا (ایراس)، ۱۳۹۹/۵/۲۲